

Proves d'Accés a la Universitat. Curs 2012-2013

Literatura catalana

Sèrie 4

Escolliu UNA de les dues opcions (A o B).

OPCIÓ A

1. Es diu que *Mar i cel*, d'Àngel Guimerà, és una tragèdia en tres actes i en vers. Expliqueu l'estructura de l'obra i com avança el conflicte dramàtic al llarg dels tres actes. Comenteu també el fet que el dramaturg mantingui la unitat de lloc en tota l'obra.
[3 punts]

2. Expliqueu com és construït i presentat el personatge d'en Vahé, quines característiques essencials té i què representa en la novella *Quadern d'Aram*, de Maria Àngels Anglada.
[2 punts]

3. Comenteu el poema següent de Josep Carner, del recull *Verger de les galanies* (1911). Tingueu en compte, sobretot, aquests aspectes (no cal tractar-los separatament ni en el mateix ordre):
- a) El significat simbòlic del poema en relació amb les idees del seu temps.
 - b) La valoració o descripció de la dona en relació amb les idees del seu temps.
 - c) El llenguatge i l'estructura formal.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Camperola llatina

Alada, véns al solc i a la sembrada
i decantes el cap a la claror,
i mig augusta, mig espellifada,
et corones amb l'or de la tardor.

Tens la cintura fina i abrivada
i el si d'una naixent promissió;
canta la teva boca, incendiada
com una rosa de l'Anacreó.

I fas anar la teva grana en doina
com sobirana que escampés almoina
i et rius del pobre Gàlata ferest.

Mai no sabràs que dins la gleva amiga
jeu enterrada una deessa antiga
que et vetlla encara, compassant-te el gest.

OPCIÓ B

1. El crític Joan Melcion ha dit dels personatges de Pere Calders que són «éssers plans, mancats de voluntat i desproveïts de capacitat de reacció davant els fets més extraordinaris, lligats sempre al seu particular codi de seguretats, fora del qual apareixen com a criatures desvalgudes, immobilitzades en la perplexitat». Comenteu, d'una banda, el sentit de les paraules de Joan Melcion en relació amb els personatges de *Cròniques de la veritat oculta*, de Pere Calders, i, de l'altra, expliqueu dos trets generals més que caracteritzin els personatges del recull; aporteu-ne alguns exemples concrets extrets de la lectura dels contes.

[3 punts]

2. La poesia de Màrius Torres se centra en quatre grans temes: la bellesa del món, la mort, la nit i Déu. Expliqueu quins correlats objectius del món natural o de la música i de l'art sol utilitzar a l'hora de concretar aquestes temàtiques i quina significació solen tenir en els poemes.

[2 punts]

3. Comenteu el fragment següent d'*Antígona*, de Salvador Espriu. Tingueu en compte, sobretot, aquests aspectes (no cal tractar-los separatament ni en el mateix ordre):

a) Situeu el text i contextualitzeu-lo en l'argument de l'obra.

b) Expliqueu el valor i el sentit del sacrifici d'Antígona, i relacioneu-lo amb el context històric en què fou escrita l'obra.

c) Expliqueu la funció i les característiques dels consellers de Creont.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

EL LÚCID CONSELLER

(*Al seu amic.*) Em reservaré el que penso i et recomano que facis el mateix. Els altres ratificaran la condemna d'Antígona.

CREONT

(*De nou als consellers.*) Què aconselleu? Us exigeixo una clara resposta.

CONSELLER SEGON

Planyo Antígona i la seva sort, però no pots exceptuar ningú d'obeir les lleis.

CONSELLER QUART

Honora la voluntat dels caiguts per Tebes.

CONSELLER TERCER

No salvaràs aquesta dona.

CONSELLER PRIMER

No et pots sentir misericordiós amb qui atrau contra tu els partidaris de Polinices.

ANTÍGONA

(*Amb una suprema dignitat.*) Tan sols tu gosaries acusar-me d'aquest crim, del qual no ignores que sóc ben innocent. La meua sang m'ordenava d'arrencar aquell cos de la profanació, però no pertorbaré la pau de Tebes, tan necessària. (*A TIRÈSIAS.*) Que les teves prediccions no s'acompleixin. (*Als consellers, en general.*) Calmeu el poble i que torni a les cases, que cadascú torni a casa. No sé si moro justament, però sento que moro amb alegria. Privada de la llum, en una lenta espera, recordaré fins al darrer moment la ciutat. Recordaré els carrers, la font, els camps, el riu, aquest cel. Que la maledicció s'acabi amb mi i que el poble, oblidant el que el divideix, pugui treballar. Que pugui treballar, i tant de bo que tu, rei, i tots vosaltres el vulgueu i el sapiguen servir.

(*ANTÍGONA calla i camina després, amb EUMOLP, enmig de guardes, cap al seu destí. CREONT encapçala la sortida de tots els personatges. Queden ressagats EL LÚCID CONSELLER i el seu amic.*)

Proves d'Accés a la Universitat. Curs 2012-2013

Literatura catalana

Sèrie 3

Escolliu UNA de les dues opcions (A o B).

OPCIÓ A

1. Analitzeu i valoreu raonadament aquestes afirmacions del poeta Josep Carner, publicades el 1908 a la revista *Empori*, i poseu-les en relació amb la seva obra poètica i la seva concepció de la política, de la llengua i de la literatura: «Nosaltres els poetes som els constructors de pobles, i avui que tenim encara tanta feina a fer en el casal projectat de la civilització catalana, no sentim, en amidar tot ço que encara ens manca, en veure aqueixos forats per on entra el sol, una impressió de desencoratjament i de pessimisme, sinó una ànsia de creació que és benaventurada perquè ha de ser fecunda.»
[3 punts]
2. Els personatges dels contes del recull *Cròniques de la veritat oculta*, de Pere Calders, viuen uns fets que entren en contradicció amb la lògica i la racionalitat. A partir de la vostra lectura del recull, expliqueu dues de les tipologies en què, a grans trets, es poden classificar els fets inversemblants o extraordinaris amb els quals topen els personatges de Pere Calders, i doneu-ne, per a cadascuna, l'exemple d'un conte en què apareix.
[2 punts]

3. Comenteu el fragment següent de *Mar i cel*, d'Àngel Guimerà (acte I, escena v). Tingueu en compte, sobretot, aquests aspectes (no cal tractar-los separatament ni en el mateix ordre):
- a) Contextualitzeu el monòleg de la Blanca. Cal que s'entengui com és el pare a qui s'adreça, o per què parla de *prova* («que bé pot ser que en esta nau me tinga / per provar-li mon cor»).
 - b) Caracteritzeu el personatge de la Blanca tal com ella mateixa es mostra.
 - c) Analitzeu la llengua i l'estil del fragment.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

BLANCA: No sé, pare, no sé... Potser m'envia
Déu esta prova per major ventura.
Quan era jo petita... en una celda
me tancàreu de cop, tant, que passava,
sens dar-me'n compte, de jugar amb nines
a servir a Jesús. Bé prou les llàgrimes
m'eixien estant sola, i en lo temple
que sovint me distreia! Fins a voltes
veure em semblava a mon entorn les nines
que amb los ulls me cridaven juganeres!
Mes sobte alçava el front esporuguida
sentint una mà ossosa en mes espatlles
i el barboteig del cor. Bé encara hi veia
per los altars quelcom d'aquelles nines.
Mes llavors... ai que tristes me miraven!
Los jocs vaig oblidar; amb tot, a voltes
com batre d'ales en mon cor sentia!
Des de l'hort als aucells jo prou que els veia
pujar al mur i emprendre la volada,
i em deia tot seguit: què deu haver-hi
més enllà d'eix vedat, que al fugir canten?
I al mur hi vaig pujar des d'una soca.
Quin goig, mon Déu!... a l'altra part tot eren
carrers i gent; a sota meu jugaven
dos nens rossos com l'or; quanta ventura
en son riure i saltar! Mes, d'una porta
una dona sortí: fills meus, que arriba
vostre pare, els va dir, quan ja els alçava
en sos braços un home... tan feréstec
com aquestos ho són, i jo sentia
ses paraules i besos amorosos...
i plorava com ell; perquè ell plorava!
Tot això va passar; coses de nena!
Ja gran, després, tan sols en la clausura
he desitjat lo goig d'aquí a la Terra.
Mes, jo em pregunto avui: què has fet, oh dona,
per ton Déu i Senyor? Si he consagrada
ma vida an Ell, de vós és sols la glòria;
vós m'heu fet tal com sóc. Per això em deia
que bé pot ser que en esta nau me tinga
per provar-li mon cor, i, jo us ho juro,
(*Amb resolució.*)
que per mi em guanyaré lo ser-li esposa.

OPCIÓ B

1. El conflicte de l'*Antígona*, de Salvador Espriu, discorre fonamentalment a l'entorn dels personatges de Creont i Antígona, amb dues visions clarament diferenciades sobre la guerra de Tebes i les conseqüències que va tenir. Expliqueu les característiques morals i polítiques de les posicions enfrontades dels dos personatges i relacioneu-les amb el context històric en què fou escrita l'obra.
[3 punts]
2. Exposeu la concepció de l'amor present en el poema «Cançó a Mahalta», de Màrius Torres, a partir de l'allegoria dels dos rius. Assenyaleu quin tòpic literari utilitza el poeta i indiqueu-ne algun antecedent medieval. Expliqueu a què fa referència la «terra de xiprers i de palmes» que separa les dues vides.
[2 punts]

Cançó a Mahalta

Corren les nostres ànimes com dos rius paral·lels.
Fem el mateix camí sota els mateixos cels.

No podem acostar les nostres vides calmes:
ens separa una terra de xiprers i palmes.

En els meandres, grocs de lliris, verds de pau,
sento, com si em seguís, el teu batec suau

i escolto la teva aigua, tremolosa i amiga,
de la font a la mar —la nostra pàtria antiga.

1937

3. Comenteu aquest fragment de la novella *Quadern d'Aram*, de Maria Àngels Anglada (capítol v, «Marik-Marsella»). Tingueu en compte, sobretot, aquests aspectes (no cal tractar-los separatament ni en el mateix ordre):
- a) La singularitat de la veu narrativa.
 - b) La significació d'en Vahé.
 - c) La presència d'elements simbòlics.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Ni ell ni jo no ens podíem imaginar que s'acostava tan de prop, tan brutal, la desgràcia i el carnatge de tots els armenis de Turquia, des de la mar Negra a Cilícia. Havíem oblidat massa d'hora les matances de l'any 9.

Tan cert és que ho havíem oblidat, que la darrera paraula sortida dels llavis de Vahé, quan ens dèiem adéu, va ser *roses*.

Vull escriure, per començar, algunes coses de la vida de Vahé, el meu estimat, inoblidable marit. Vahé era un poeta enamorat d'Armènia i em va transmetre la seva passió. Molts poemes seus, els conec de cor: me'ls dic per a mi mateixa, quan no puc dormir, de nit. El pare de Vahé era metge; per sort seva, ell i la seva dona ja s'havien mort de malaltia, abans de la catàstrofe.

—Sempre agrairé al pare —repetia el meu home— que m'enviés a Venècia, a estudiar amb els Pares Mekhitaristes, a l'illa de San Lazzaro.

Perquè els monjos de Sant Mekhitar, armenis, són els que han guardat el tresor de la nostra cultura. Després acabà els seus estudis a la Universitat de Gant. Sovint penso que si Vahé no hagués tornat mai, s'hauria salvat de la mort. Però estimava massa Armènia per resignar-se a viure exiliat del nostre país. Aram sempre em diu que, d'una manera o altra, ell es devia unir als rebels de Musa Dagh per morir lluitant. Però jo no n'estic gens segura i tinc pressentiments molt foscos sobre la seva mort.

Les nenes! Les meves flors, el nostre tresor, els seus cossos tendres, tebions, els ullets preciosos... I l'àvia, les devia tenir totes dues abraçades fins al darrer glop d'aigua amarga que les va negar... Les meves petites, que em demanaven, abans d'adormir-se:

—Canta'ns la cançó, mareta.

La mateixa cançó de bressol que jo havia après de la mare:

Dorm, infant meu, tanca els ullets,
que la son vingui als teus ulls bonics.
Non-non, fill meu, non-non, noneta,
té molta son el petit infant.

